Ч. 138 Субота 21 червня (3 липня) 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім недїль і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:
на цїлий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цїлий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Палати національні.

(Конець).

Рівноправність народів і язиків краєвих раз законно признано і льояльність наказує, щоби она була вповні переведена, але лиш в дусі закона і з рівною прихильностию зі всїх сторін. Дорога розпоряджень, на котру правительство вступило, може видає ся й вигіднїйшою, щоби зробити собі яку пільгу в деяких трудних ситуациях через односторонні концесиї. Але то не така дорога яка повинна бути. Передовсїм не можна того недобачувати, що дотичний закон не має звичайної клявзулї о єго переведеню, котра би виразно давала уповажненє до дороги розпоряджень, бо закон єсть лиш принципіяльним вичисленєм загальних прав горожан держави, котрих близше унормоване наступило по части давнїйшими, по части пізнїйшими законами. Коли же дальше в слїдуючім специяльнім случаю ческий нарід яко такий задля недостачі конечного близшого унормованя XIX артикулу закона не єсть навіть в силї домагати ся взагалї якогось права, а переговори з ческими послами до Ради державної, не маючими леґітимациї до заступництва народу, не можуть заступити такого домаганя, то можна також сказати на то, що розпорядженя язикові опирають ся властиво лиш на неопертім на нічім припущеню, будьто би ческий нарід зажадав якоїсь зміни в язиковім станї посїданя, і що тому народови з уряду накинено права яких він не домагав ся, отже що критицї такого поступованя і жаданю, щоби застановлено ті розпорядженя аж до часу, коли появить ся закон о переведеню, не можна відмовити оправданя. Бо поминувши вже то, що дотичний основний закон державний не має клявзулї о переведеню, мають правительства після §. 11 закона о виконуваню власти правительственної і сповняючої лиш в своїм урядовім крузї дїланя право видавати розпорядженя на основі законів, і не можна казати, що самі припущеня неістнуючих фактів і накидуванє нежаданих прав належить до того круга дїланя.

Задля особливої важности XIX. артикулу закона треба було зараз по появленю ся основних законів державних постарати ся о закон о национальностях і при тім строго розважити, що від соток лїт виробив ся якийсь национальний, взглядно язиковий стан посїданя, що-до котрого згаданий закон не може нїяк робити tabula rasa, і для того той стан посїданя мусить остати ся ненарушимим, бо аж законом о национальностях має бути дана можність поробити на жаданє якогось народу ті зміни на основі того-ж закона, зміни, котрі би опирали ся не на взглядах якоїсь пустої забагливости национальної, але на дійстній потребі, котра має своє оправданє в рівноправности народів і краєвих язиків.

Отже закон о национальностях мав би передовсїм на основі істнуючих фактичних відносин країв означити проживаючі в них народи і уживані там краєві язики а при тім висказати, що рівноправність їх відносить ся до того краю, в котрім ті народи проживають; відтак приказати постановою, щоби сконстатовано приналежність до якогось народу, аби опісля при конскрипциї не вписувано без цїли мову, якою хто послугує ся, лиш до якого народу хто належить; дальше мав той закон унормувати, що в краях, де жиє більше як один нарід, має кождий нарід право вибираними ним заступниками і сполученими в Палату национальну домагати ся своїх прав, і що ординация виборча для Палат национальних як і устрій тихже мають бути установлені в дорозї краєвого законодавства; відтак, що в краях, де жиє лиш один нарід, заступає єго в справах XIX. артикулу закона сойм краєвий.

Єсть причина припускати, що коли би на заступників народу вибирано зрілих патрициїв на цїле житє, то в розправах в Палатах национальних мали би розвага і умірєнність перевагу і що коли би якась Палата национальна зажадала зміни в язиковім станї посїданя на основі доказаної потреби, друга Палата того самого краю не опиралась би признаню тої потреби, отже що в таких справах западали би звичайно згідні — маючі в дорозї сойму вести ся — ухвали, о котрих жаданї зміни могли би після обставин бути заведені окремим законом, о скілько би они зі становища інтересів державних могли бути допущені.

Такими Палатами утворено би для того рода переговорів відповідний орґан, а законодатність увільнено би від национальних сварок, що роблять всяку плодовиту дїяльність неможливою; национальні партиї станули би близше до себе і були би змушені впнайти до-

СТАРА ПАРА.

(З англійского — М. Е. Вількінс).

Ляйден було сільце, в котрім доми були ставлені лиш на двоякий лад; або входові двері були по правім боцї на кінци малого підсїня, що тягнуло ся через третину дому, або підсїнє було вздовж цїлого дому з переду, а двері були по середині. Кожда хатина була побілена, а вікна помальовані на зелено. Та й перед кождою хатою був городець, а грядочки з цьвітами в нім штучно пороблені, то трикутні, то як серця або колеса і обсаджені букшпаном; на них цвили звоздики і пеляргонії, бо то модні і більше люблені цьвіти. По цїлім селї видко було якусь веселість і скромний добробит, а то все пішло з того і тим держало ся, що посеред гарненьких, малих, білих хаток стояли важно і поважно три старі але здоровенні фабрики черевиків.

Перед роками, коли Ґірам Стронджь заложив свою фабрику, не було би єму й на гадку прийшло, що стане ся основателем цїлої місцевости Ляйден. Зразу приїздили сюди робітники з сусїдних місцевостий на своїх візках, але то їм незадовго навкучило ся і один за другим побудували собі тут хати та перенесли ся з родинами близько місця щоденної своєї роботи. Оттак Ляйден ставало що раз більше. Один наслїдував другого, так само білили хати, так само малювали вікна на зелено так само робили собі цьвітники перед вікнами, а поза хатою городи. Поволи стала й церков, спільна крамниця, та й станула почта — з Ляйден зробило ся цьвитуче місточко.

Але то було вже давно. Фабрики черевиків вже давно не були в руках спадкоємцїв Ґірама Стронджа. Дїло вже не ішло так жваво, як замолоду, люди стали тепер потрохи дармувати. Але вечером нїколи не сьвітило ся у фабриках, бо в ту пору там не робили і робітники мали досить часу весело побалакати. Мимо того Ляйден не біднїло. Жителї мали завсїгди досить роботи, щоби могли заспокоїти свої потреби і чули ся вдоволеними і щасливими; всї преці научили ся від своїх фабрик дармувати вечером. Тому то й була приповідка в сусїдних містах: „Так поволи як в Ляйденї".

Мужчини робили цїлий день у фабриках, а жінки дома варили, прали, шили. По роботї сїдали собі мужчини на підсїню у крамаря Баркера і там полїтикували, а жінки розмавляли по через плоти або на цїле пополудне вибирали ся з роботою до сусїдів.

В однїй з тих хат жила вдовиця Марта Брюстер з своєю донькою Мариєю. У них було підсїнє вздовж цїлої хати. В цїлій місцевости не було красшої і порядн'йшої хати, як у тих обох старих женщин. Вдовици Мартї Брюстер було 80 лїт без мала, а донцї Мариї Брюстер доходило вже до 60. Яких 15 лїт тому назад помер був Яков Брюстер і лишив їм ту хату і маленький капіталик в касї ощадности. Цїла родина працювала і щадила, складала гріш до гроша.

В цїлім Ляйденї думали, що Давид Еммонс ожепить ся з Мариєю Брюстер по смерти єї батька. — Давид — казали — може віднаймити свою хату і жити при Мариї і єї матери. Та помилили ся. Що недїлї вечером, точно о 8 год. показував ся Давид Еммонс, убраний в найкрасшу одежу, в білім капелюсї і з китичкою цьвітів в дірочці від ґузика та ішов простїсенько до дому Мариї Брюстер. Такий вже був єго звичай, що недїлї від послїдних 25 лїт. Але на тім і кінчило ся; він непоказував і найменшої охоти викинати ті розумні пляно, які другі придумали для добра Мариї.

Она й сама, видко, не дуже тим гризла ся, та й люди вже не конче єї жалували, що Давид не спішить ся. Не було веселїйшої женщини понад ню. Чорноока, з круглим лицем і непосидюща в своїх рухах показувала ся перед всїми заєдно веселою.

Єї мати була вже до роботи за слаба, але Мария все ще як давнїйше засилювала шнурки до черевиків у фабрицї; та й Давид Еммонс, котрому було вже 60 лїт, працював від молодих лїт у фабрицї. — Колись давно був він красний — казали люди, але хоч і всї єго навиділи, то все-таки були й такі, котрі з него трохи сьміяли ся. „Найповільнїйшим зі всїх повільних Ляйденцїв", називали єго стороньскі люди, а й самі „повільні Ляйденцї" сьміяли ся з того дотепу. Був то старий дотеп, коли хтось казав, що Давид Еммонс потребує цїлої години, щоби зайти до своєї любки, мусить вийти о 7 год. зі свого дому, щоби о 8 зайти до Мариї. Давид, розуміє ся знав о тім, але не робив собі з того нїчого. Може й сам з себе сьміяв ся, бо нераз говорив: Та я сам не знаю, чому то так, але, видко, що то вже така моя

рогу до порозуміня, щоби осягнути однозгідні постанови, котрі моглиби запоручити певний успіх.

На вказану тут, з неумолимих правил льоґіки випливаючу дорогу для усуненя папуючих запутании треба би застановленем важности оспорюваних розпоряджень і внесенем правительственного проекту до закона о національностях борзо вступити. Тим би привернено на ново языковий стан посіданя, а переговори в справі допущеня якоїсь зміни звернено би на дорогу, на котрій лиш одинокій можна строго законно предложити цілу запутану справу до розсудженя, як взагалї всї пізнійше в законодавстві порушені справи национальні можна би туди передавати, де би они передовсім належали, іменно до Палат национальних.

Заведене законного порядку в сїм взглядї було би певно великою заслугою, особливо, коли би при тім незабуло ся і на инші справи, котрі в інтересї поваги нашої державн вимагають конче полагодженя і відносять ся до того, що для неї від часу дуалїзму нема законно установленого анї імени, анї языка, анї гербу. Ново придумана назва: „Заступлені в Радї державній королївства і краї“ не може заступити гордого імени „Австрия“, котрого нинї лиш соромливо уживаємо, а для внутрішної служби властий мав би бути заведений з виїмкою Галичини одностайний язик урядовий, а іменно одинокий покликаний до того і відповідний язик нїмецкий, котрим загально можна в державі порозуміти ся і котрий коли б не називав ся нїмецким мусїв би називати ся австрийским. Таке управильнене сеї справи було би сьвітлим вінцем доброго дїла.

Новинки.

Львів дня 2-го липня 1897.

— **Іменованя.** Практикант Ом. Слободян іменований контролюючим асистентом цловим.

— **Вистава робіт ручних і рисунків** буде відкрита в женьскій школї ім. Пирамовича при ул. Валовій ч. 4 у Львові в недїлю дня 4-го липня від 9—12-ої, а в понеділок і ві второк рано від години 9-ої до 12-ої рано і від 4-ої до 6-ої по полудни.

— **П. Густав Мавтнер,** радник ц. к. Намістництва, шеф президияльного бюра, виїздить за двомісячною відпусткою.

— **Буря** з градом і громами навістила вчера в ночи між 3-ою а 4-ою годиною місто Краків і околицю. Злива була така сильна, що улиці заміннли ся в короткім часї в ріки. Вода висаджувала на верх зелїзні плити, котрими понакривані канали, а в кількох низше положених улицях вдерла ся вода до мешкань. — Також у Львові була нинї злива.

— **Повени.** В наслїдок туч і великих дощів виступили майже всї ріки і потоки на Буковинї. Цїлі околицї стоять під водою. Дороги попсовані, мости позривані, комунїкация телеґрафічна перервана. Найбільше потерпіла Вижниця, де вилив Черемош, перервав охоронний вал і забрав та ушкодив кількадесять домів в части міста званій „Зарінок“.

— **Нова вигадка.** В Новім Санчи мешкав Товія Майзлер, що попав на гадку фальшувати білети зелїзничі. В своїм домі заложив фабрику підроблюваних білетів і продавав їх поміж своїми одновірцями на дорозї з Нового Санча до Тарнова. Власти попали на слїд вигадливого фабриканта і він опинив ся в краківскій вязници.

— **Леопард** вирвав ся сими днями з клїтки в Тарнові, де перебуває тепер вандрівна менажерия. Заряджено на него лови, в котрих взяли участь жандарми, вояки і міска полїция. Леопард не хотів добровільно вернути до клїтки і тому властитель менажериї убив его вистрілом з револьвера.

— **Огнї.** Дня 29-го червня в полудне вибух огонь на передмістю в Теребовли і в короткім часї знищив 4 загороди з 11 будинками. Лише одна загорода була обезпечена.

— **Про страшну зелїзничу катастрофу під Коломиєю** містять тепер часописи оповіданя ріжних подорожних, що їхали тим нещастним поїздом. І так напр. оповідає бар. Андрій Капрі: Я їхав в пятім ваґонї і не спав. Нараз почув я, що ваґоном сильно кидає; я поскочив до вікна похиленого ваґона, але побоюючи ся, що може на мене цїлком перевернути ся, побіг я зараз до противного вікна, вибив шибу, отворив скоро двері і з висоти кількох метрів вискочив. В тій хвили побачив я, що з сусїдного передїлу видобуває ся якась панї; я поміг їй і ми в першім страху почали утїкати шляхом облитим водою в напрямі до Коломиї. Аж служба зелїзнича задержала нас і впевнила, що в ваґонах, стоячих на шинах нема небезпечности. Отже ми вернули і аж тодї побачили цїлу велич нещастя. Пять або шість ваґонів було затоплених так, що лише праві береги дахів трохи виставали понад воду а з льокомотиви видко було лиш кусник комина. Всьо то ще дрожало мов живе, але в смертних судорогах видаюче ся тїло величезної потвори. Сьвітла в тих ваґонах не погасли і ще сьвітили ся з пів години. В тім часї чути було ще стони і крики, що доносили ся з посеред скажених филь потока. Відтак сьвітла погасли, стони утихли. О ратованю нещастних не могло бути й бесїди. Три чверти години по катастрофі побачили ми якогось чоловіка, що випливає з глубини. То був почтовий урядник (Ґнедінґер), що з надлюдским напруженем виратовав ся і доплив до берега. Цїла околиця як оком було сягнути стояла під водою. Тяжко ранений офіциял почтовий Ґнедінґер так оповідає про страшну хвилю: Був хвилю занятий при листовім фаху, завішенім на повздовжній стїнї почтового воза між двома вікнами. Кондуктор (почтовий) Влашиньский був у побічнім маґазинї і порядкував посилки вартостні. Нараз Ґнедінґер почув сильне потрясене воза і рівночасно почали сипатись листи з фаху єму на голову, а фах так похилив ся у бік, що притиснув его до маґазинової стїнки. Тогди він крикнув до Рудницкого: „Поможіть менї відсунути фах!“ Рудницкий ступаючи вже по сильно нахиленім возї, відсунув фах, котрий заслонив був вікно. Тогди они спізнали, що в водї, вибили шибу, вискочили і пустили ся плисти. За кілька секунд почули якийсь жіночий крик о поміч; хватили якусь паню, котру вода несла і в трійку плили серед бурливих филь. По дорозї якийсь бальок розбив їх. Ґнедінґер поплив дальше, доки не почув землї під ногами, добив ся до сушї і не знає, що дальше з ним стало ся. (Єго найдено о 300 кроків подальше живого). Рудницкий і тота женщина утопились. Тїла їх найдено цїлковито замулені. Влашиньского найдено в згаданім маґазинї почтовім, лежачого на пересилках вартістних. Тїло возьного почтового Дякова найдено привалене возом; мусїв певно вискочити вікном і то в сторону нахиленя воза. — Тїло лїкаря Цайлера найдено в Козачівцї коло т. зв. „гицлївки“. Труп був цїлком замулений, виставала тілько права рука, з котрої мабуть стягнув хтось перстень. Оповідане нещастної молодої вдови проясняє по части смерть Цайлера. Она розказує, що заким віз, де они були

вдача. Я вже мабуть на то народив ся, щоби все поволи робити. Станьте за мене і поможіть.

В своїм малім дімку, що був з тих, котрі мали підсїнє по правім боцї, жив він сам один як палець. Коло хати було пів морґа землї, котру він ужив на город. Перед і по роботї копав він там і полов пильно. А хоч він був повільний, то в его городї росло за то дуже скоро, буйнїйше, як в кождім иншім. Того, що єму давав город, було для него досить, щоби мав чим живити ся. Та ще носив і своїй любцї та єї матери. Кілька разів в тиждень можна було видїти Давида, як він з повним кошем в руцї ішов до дімка Брюстерів.

Але й Мария знала ся також на річи. Не було суботи, щоби на маленькім столику у Давида не лежало споро всїлякого напеченого тїста. Забавно було дивити ся як она крадькома виймала схований під вікном від кухнї ключ від задних дверий, хоч надармо скрадала ся. — Вже щось напекла Мария Давидови — казали жінки коли она переходила через улицю. Тай Давид, коли розкрив обрус на столї та побачив там румяннї коржики та пухкі книшики, знав зараз, що то за добротливий ангел нанїс єму того.

Молодші і легкодушні в громадї підглядали як та стара пара, що вже знала ся від 25 лїт, жиє з собою. Чи они цїлують ся, чи лиш подають собі руки? Були й такі зухвалі, що не зважаючи на то, що то неприлично заглядали крізь вікно до Мариїної хати. Але то, що там видїли, не могло вдоволити їх цїкавости. Давид сидїв тихенько і скромно на малій софі, а Мария на плетенім кріслї і гойдала ся на нїм легенько. Ба чи встане Мария з крісла і сяде собі коло Давида на софі? — Того не могли нїколи довідати ся, бо того нїколи не бувало. Задержано зверхну форму, як тогди перед 25 роками, коли Давид Еммонс перший раз глянув своїми лаґідними синими очами на румяне і веселе личко Мариї Брюстер. Тої недїлї вечером в зимі палахкотів ясний огонь у сьвітличцї, коли змеркло ся, засьвітили лямпу а Мариїна мати незадовго вийшла, щоби молодята могли без перешкоди остати ся з собою. Але правда, сон переміг всї чувства серця і найпізнїйше о десятій годинї у Мариї вже не сьвітило ся, а Давид вертав сам один домів.

Жителї ляйденьскі були цїкаві довідати ся, чи Давид осьвідчив ся Мариї таки формально, або чи его повільність як всюди так і тут станула єму на перешкодї. Та цїкавість мучила їх довго, аж наконець вдовиця Брюстер, ставши з віком говірливійша, сказала одного дня до якоїсь сусїдки, що Давид таки по правдї ще нїколи не осьвідчав ся; але їй здає ся, що він колись на то зважить ся. При тій нагодї натякнула она також щось на ту перлову шовкову материю, котру Мария перед 20 роками дешево купила. Тогди, бачите, були всїлякі знаки, що Давид раз рішить ся. Крім того звірила ся вдовиця Брюстер своїй приятельцї, що перед десяти роками ушито з тої материї сукню, бо Мария знову здогадувала ся, що незадовго прийде до кінця. Сусїдка вернула дуже неспокійна домів, бо зручним способом довідала ся о всїм, навіть видїла перлову материю шовкову.

Мария не дуже брала собі то до серця, що Давид так поволи сватаєсь до неї. Она була за весела, за надто роботяща, а відтак і щоденні справи не дозваляли їй думати о тім. Она була більше практичної вдачі. А що була сильнїйша характером, то єї прихильність для Давида була більше того рода, як би у якої матери. Перед многими лїтами, одної недїлї вечером, коли Давид мав вже відходити, натякнув їй несьмілими словами, що хотів би щось важного з нею поговорити. Тогди серце в нїй забило ся з радости і она купила ту перлову материю шовкову. В кілька лїт пізнїйше як серце в нїй ще раз забило ся, але вже не так, за першим разом. Тої недїлї вечером Давид таки мало що вже не зробив рішучого кроку. Тогди віддала она була ту материю до шевкинї. Пізнїйше бувало все ще від часу до часу виймала сукню із сховку, щоби на ню подивити ся, инколи й убрала ся в ню, оглянула ся в зеркалї, при тім погадала собі, що она суджено Давида — хоч не молода, не в самім розцьвітї, але щаслива і люблена.

Та й тепер ще глянула часом на ту сукню, але вже не з таким радістним серцем; чим раз більше приходила до переконаня, що не буде єї нїколи носити. Але той сум брав єї більше ізза Давида, як ізза єї самої. Видїла, як він старіє ся і єї брав жаль, що він мусить жити такий самотний та опущений. Але тепер не обмежала ся лиш на самім печиві, що заносила єму в суботу. Що тиждня бігла до Давидової хатчини, робила там порядки, як ґаздиня, подивила ся, чи не треба біля понаправляти і робила що могла, щоби удержати хату чистенько і гарненько.

Одної недїлї вечером, коли Мария побачила в сурдутї Давида велику дїру, зайшла, коли він з нею попращав ся, до своєї комнати, і там гіренько плакала. Від тої дїри в сьвяточній одежи свого милого вяв єї більший біль, як від того, що тілько лїт чекала, і серце єї наповнило ся глубоким жалем.

Так минали лїта. Сумно стояла Мария у вікнї і дивила ся, як той малий, старий чоловічиско чим раз поволїйше тупцяв до своєї самотної хатини. Часом ставало їй в души дивно, що він волїв вертати до пустої хати, хоч міг на старість жити спокійно окружений любовю і печаливостию. Була переконана, що то лиш его повільність тому винувата. О его любови не сумнївала ся анї на хвильку. Але прискорити дїло — то не годило ся з єї чувством нїжности, з честнотою, яка знаходить ся більше у сильних практичних натур, як у при-

уміщені (з черги пятий, числячи машину, гендер, віз службовий і почтовий) упав до води, они мали час порозуміти ся з собою що-до ратунку. Цайлерова сказала ему, що она плаває знаменито і що за плаване дістала медаль; він же не умів плавати. Опісля обоє кинулись до води, хвилю плили разом, але вскорі розділились. Судячи з рани на правій стороні голови у небіщика Цайлера, можна допускати, що вже в воді поцілив его якийсь камінь або відломок з вагонів, коли торощились, і тогді він омлів, а може був забитий. Вість о тім, мов-би жандарм знайшов войскову блюзу Цайлера а в ній 25.000 зр., показала ся неправдивою. Супружа кавция небіщика була зложена в міністерстві війни. Тесть его, богатий купець Стпігавка, дав ему в день весіля 2.000 зр. так званого „шпилькового". Цайлер взяв з того тілько 200 зр., а решту мав Стпігавка прислати ему враз із дорогоцінностями до Пешту. Також і тота вість, мов-би то вдова по Цайлері попала в нервову хоробу, є неправдива. Цайлер служив у Чернівцях, доперва в маю перенесено его до Іглави і виїхав туда по шлюбі. Небіщик мав 30 літ, мужчина сильно збудований і дуже добрий гімнастик. — На місци катастрофи добуто тепер пять вагонів. Спосіб витяганя журавлем показав ся непрактичним і тепер витягають їх льокомотивами, однак до роботи не стає відповідно грубих ланцухів, а ті, котрі є, часто рвуть ся. Місце катастрофи осьвічено вже електрично, а до пильнованя добутих предметів визначено войско і жандармерию. На місце катастрофи спішать зі всїх сторін товпи цікавих.

Телеґрами.

Відень 2 липня. Є. Вел. Цїсар уділив дипльомови установляючому бар. Спесгардта німецким консулем у Львові своє exequatur.

Софія 2 липня. Кн. Фердинанд має незадовго виїхати в гостину до короля румуньского.

Переписка зі всїми і для всїх.

Зар. шк. в Б.: На разі не можемо Вам сказати, що маєте зробити з Вашими 3000 коконами. Коли Ви взяли ся годувати шовківниці, то треба було наперед розважити, як і де будете могли збувати випродукуваний товар. Ми розписали аж в три місця рівночасно запитане, де можна би Вам продукт збути і скоро надійдуть відповіди, дамо Вам зараз знати. Коли то буде, не можемо сказати; длятого радимо Вам в кождій „Переписці" глядати за відповідию. Не упереджаючи однакож сподїваних відповідий, позволимо собі висказати сумнїв, чи де буде можна збути Вам товар. Бо ось в чім діло: нам здає ся, що то занадто мала скількість, щоби продаж і посилка далеко поза границї краю могла виплатити ся. (У нас в краю нема їх де збути). На кільо шовку іде около 16 кільо коконів. З того можете вимірkувати, кілько маєте товару. Відтак ще треба зважити, якої сорти шовк на них, і в якім станї будуть кокони, коли їх будете могли збути. Звичайно там, де годують шовківниці, мають вже й відповідні прилади до здойманя з них опряду. Фабрикант потребує вже готового сирого шовку, отже не купить коконів, а годівельник який також ледви. Але побачимо. А всеж-таки річ дуже похвальна, що Ви взяли до годівлї шовківниць. Ми гадаємо, що у Ваших сторонах годівля шовківниць могла би добре удавати ся. Річ се для Вас особисто може бути великої ваги і длятого будьте ласкаві та подайте нам своє імя і адресу, а вишлемо Вам листовну інформацию. Чому відразу не було подати імени? На ту адресу, яку Ви подали годі нам переписувати ся, бо се — як кажемо — може і повинна бути для Вас особисто річ великої ваги. — **Р. Ґ. в Ч.:** З трафіками дійсно так тепер річ має ся, що від початку с. р. не надають їх повітові дирекциї скаркові, але краєва дирекция скарбу у Львові. Крамниці яко такій трафіки не дадуть; треба щоби якась особа взяла её на себе. Першеньство до одержаня трафік мають особи, що служили у войску (або вдовиці по войскових) а не мають иншого способу удержаня. Отже коли Ви вислужили у войску, а хочете тепер дістати трафіку, то зробіть подане до ц. к. краєвої Дирекциї скарбу, приложіть до жаданя цертифікат войсковий і сьвідоцтво убожества виставлене зверхностию громадскою, а потверджене старостом і подайте на руки повітової дирекциї, а коли би та не хотїла поданя приймити, просто до краєвої дирекциї у Львові. При тім однакож муси-те зважати, чи не конкурує вже яка инша трафіка. На провінциї може одна трафіка від другої бути лиш на кільометер далеко (в містах, де суть каменицї, отже й більше жителїв на 300 кроків). Віддаль можете виміріти собі в той спосіб, коли від Вашого льокалю аж до льокалю трафіки, котра вже єсть в громаді почислите кроки: на 3 метри числить ся по 4 кроки войскові, отже на кільометер або 1000 метрів припаде 1335 кроків. Скоро би віддаль була менша, тогди нема надії на одержане трафіки. В поданю не треба покликувати ся на нїяке розпорядженє, лиш сказати, що єсте вислуженим підофіцпром, як то доказує приложений до поданя цертифікат службовий, що єсте чоловіком убогим (як показує сьвідоцтво убожества) і просите о трафіку, котра може виплачувати ся, бо єсть від другої в селї віддалена більше як на кільометер. — **Ап. Рос. в У.:** 1) На вигублене волося з чола, по правдї сказавши, способу нема, бо треба би ужити щось такого, що знищило би волосе в самім корени аб т. зв. цибульки волося. Можна би то зробити, але треба би хиба аж розранити тїло, а відтак загоїти. Впрочім, що то вадить? Нехай собі росте. — 2) Причиною, що руки дрожать (тремтять), може бути недуга нервова, (нервозність, неврастенія). Раду на то мігби дати хиба лиш лїкар по розслїдженю причини. — 3) Десятилїтного хлопця з III. клясою шкіл народних не можна примістити в нїякій школї войсковій. — 4) Повісти „Матїй Сандорф" не дістанете нїгде, бо не була друкована окремою книжкою. Коли хочете, то пришлемо Вам ту повість в оправлених фейлєтонах „Народ. Часоп.", але під услівєм, що Ви пустите книжку по перечитаню дальше в сьвіт, значить ся, дасте її комусь другому до перечитаня, котрий так само зобовяже ся Вам, як Ви нам, передати её по перечитаню дальше. Згода? — Коли так, то подайте свою адресу. — **Л. Стр. в Кор.:** Коли фізик окружний (з нїмецка треба би сказати „крайсфізик" а не „крайцфізик" казав Вам заплатити таксу 2 зр. 10 кр., то, видко, мав до того право, бо инакше не сьмів би того зробити, знаючи добре, що не належить ся. — **Й. Шер. в Лис.:** Межи головними виграними Вашого льосу нема, а цїлого спису витягнених льосів ще не маємо, отже й не можемо Вам тепер сказати; аж другим разом. — **С. Збор. в Яг.:** Ученик з четвертою клясою школи народ. може бути принятий до ремісла, коли має 14 лїт. Треба знати, до чого має охоту а тогди аж можна щось відповісти. Впрочім треба старати ся на місци і то до якогось доброго майстра, а не до фабрики. Можна би старати ся в Пасічній коло Надвірної при фабрицї зелїза. — (Дальші відповіди пізнїйше).

☞ (Просимо присилати питаня лиш на імя редактора Кирила Кахникевича, а не присилати анї марок анї карт кореспонденцийних до відповіди).

страстних характерів.

Коли Давидови було 70 а Марии 68 лїт, тогди она рішила ся дарувати свою шовкову сукню донцї якогось свояка на весїлє. З радостию витягала сухими пальцями шовкові фалди в сукни, заким її відослала та й поплакала трохи не так ізза себе, як ізза того, що її жаль було Давида. Але коли сльоза капнула на шовк, перестала зараз плакати і обтерла хусткою сльозу та стала придивляти ся, чи не зробила ся від неї пляма.

Доси Мария все ще по трохи була здалека з Давидом, хоч більше задля людий; але коли розстала ся з своєю шлюбною сукнею, то й перестала вже думати о віддаю, а з сукнею ніби й щезла вся ніжна оглядність.

Тепер вже не обмежала ся лиш па само печиво в суботу; сьміло і отверто, не зважаючи на людий носила й обідати Давидови. Що дня, упоравшись дома, заглядала і до его хати; нехай має вигоду на послїдні роки свого житя. Так постановила собі і то були дійстно его послїдні роки. Кашляв дуже, ходив чим раз поволїйше і так був ослаблений, що не знати, чи до понедїлка був би зайшов до Мариїної хати.

Одної недїлї вечером посидів трохи довше, як звичайно; била вже десята година, заким він подумав, що треба іти. Встав і сказав, як за кождий раз від многих лїт:

— Ну, Марие, гадаю, що вже пора іти.

Она помогла ему запняти сурдут і обвязати шию хусткою.

Але проти свого звичаю він ще постояв на порозї, як би хотїв щось сказати.

— Марие.

— Давиде?

— Ви знаете, що я вже постарів ся, а я цїле мое жите був досить повільний. Годі було щось в тім змінити і єсть богато такого, з чим я не дійшов до кінця....

— Та я то знаю, Давиде; Ви не могли дати собі ради. Я на Вашім місци не робила би собі нічого з того.

— Отже Ви не маєте нічого, нїчогісенько против мене, Марие?

— Нїчого, Давиде.

— Добраніч Марие.

Она ще постояла з лямпою на порозї, доки старий не щез їй з очий.

На другий день хотїла борзенько упорати ся дома, щоби чим скорше заглянути до Давида — щось не давало їй спокою. Аж ось запукав хтось голосно до дверий. Коли отворила, стояв на дворі якийсь задиханий хлопець. — Пан Еммонс заслаб — сказав він — і хотїли би з Вами видїти ся. Я мав як-раз бічи за молоком, а він запукав у вікно. Там є тато і мама, та й доктор також; мама кажуть, щоби Ви чим скорше ішли.

Вість розійшла ся в одній хвили. Люди знали добре, що то значить, коли Мария біжить через улицю без чипця і з розпущеним сивим волосєм.

Коло хати Давида стояло вже богато людий, коли Мария прийшла. Она прибігла чим скорше до него. Доктор і кількох сусїдів стояло коло него. Коли Давид побачив свою Марию, усьміхнув ся легенько і витягнув обі руки до неї. Відтак як би просив глянув на доктора і других в хатї. Доктор зрозумів і всї винесли ся тихцем за двері. Він шепнув тогди до Марии: А то Ви борзо прибігли.

Она нахилила ся до него. — Любий Давиде! — Її поморщене лице стало дрожати, а сиве волосе обвисло на нїй.

Він глянув на ню з якимсь дивним подивом в очах, що виглядали вже якби склянні.—Марие — почув ся тоненький, охриплий голос, подібний до вітру, що віє по сухім стерниску — Марие, я — вмираю, а я все — хотїв — Вам сказати....

За редакцию відповідає: Адам Крехлевецкий

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.